

El setè diputat

Des de les primeres eleccions generals (15 de juny de 1977) les Balears han votat sempre de forma aclaparadora els partits d'àmbit estatal i, més concretament, han creat un bipartidisme absolut. Entre 1977 i 1979 les dues opcions hegemòniques foren UCD i PSOE. A partir del 1979 el partit de Suárez va entrar en una profunda crisi interna, fruit de les disputes entre els diversos corrents. El febrer de 1982 el congrés de Palma del partit centrista feia palesa una enorme divisió. La dimissió de Suárez i el cop d'estat de 23 de febrer no feien més que restar credibilitat a la força que havia liderat la transició. Les eleccions generals de 1982 confirmaren les expectatives: el desastre era absolut. A Balears la UCD s'enfonsava i no aconseguia obtenir ni una sola acta de diputat o senador. Una nova força recollia pràcticament la totalitat del vot: AP. Des d'aquell moment el bipartidisme era cosa d'AP (després PP) i PSOE.

Alternança. A partir de 1982 s'estableix una alternança en la victòria electoral, amb poques variants. El 1982 i 1986 el PSOE balear es veu arrossegat cap a la victòria gràcies a l'estirada electoral de Felipe Gozález. AP serà a poca distància la segona força, però haurà d'esperar fins el 1989 per desplaçar els socialistes del primer lloc en unes eleccions generals. Quan això ocorre –paral·lelament a la consolidació d'AP com a primera força en les eleccions locals i autonòmiques a partir de 1983– els conservadors posen les bases per una majoria duradora i còmoda que fins

El bipartidisme establert a les Illes des de 1977 s'enfronta a una nova revàlida. Tot i els intents per trencar-lo, tot sembla indicar que el 3-M les Balears votaran, com fan des de fa vint anys, perquè només dos partits es reparteixin els diputats. Fins i tot el setè, el desitjat pels aspirants a tercera força.

avui mateix ha perdurat. El setenni 1989-1996 és clarament un període de predomini conservador que expressa el seu punt més alt en les eleccions generals de 1993 quan un PP exultant aconsegueix 191.120 vots, més de 50.000 vots per davant del PSOE. Era el retorn a les enormes diferències que s'havien produït el 1977 i 1979, però ara el PP era el partit que feia el paper de la UCD d'aleshores. Entre els anys 1982 i 1986 s'havia produït un parèntesi que en aquest moment sembla tancat, fins que arribin millors temps pels socialistes.

En aquest sentit, les eleccions del 3 de març vinent tenen una importància considerable des del punt de vista polític i electoral: saber si la preeminència conservadora aguanta quatre anys més les seves grans diferències amb el PSOE, o si s'escurcen o augmenten. Els darrers esdeveniment que han afectat el PP a Balears –dimissió forçada de Canellas, disputes internes de tot tipus...– fan que per primera vegada els conservadors afrontin unes eleccions sense la calma que sempre havien tengut.

El tercer. La figura del tercer partit ha estat reivindicada per diverses forces, a les Illes. Cada aspirant en fa lectures diverses –per uns el que compta més és la implantació territorial, per altres les eleccions autonòmiques, o el nombre de regidors, o els vots en unes generals, o una mitjana de cada cita electoral...– segons els seus interessos. Fugint de polèmiques d'interpretació, és ben clar que per assolir la "carta de naturalesa" de partit

ORIOI MARTÍ

Eleccions Generals. Evolució electoral 1977-1993 en vots i tant per cent

	1977		1979		1982		1986		1989		1993	
PP	28.498	8,8	27.423	9,2	134.466	37,3	117.014	34,3	140.911	40,7	191.120	46,4
PSOE	74.625	23,1	88.560	29,4	146.080	40,6	137.304	40,3	118.624	34,3	139.874	33,8
EU	14.140	4,4	9.795	3,3	5.902	1,6	7.937	2,3	17.540	5,0	24.552	5,9
PSM	16.401	5,7	9.902	3,3	8.595	2,4	7.535	2,2	7.985	2,3	20.113	4,8
UM	-	-	-	-	-	-	24.358	7,1	-	-	10.040	2,4
Els Verds	-	-	-	-	-	-	-	-	8.751	2,5	8.940	2,2

El 1977 i el 1979 el partit més votat fou la desapareguda UCD, amb 164.659 (50,86%) i 147.011 (49,69%) vots, respectivament.

- El PP es presenta amb aquestes sigles des de 1989. Abans es presentà en coalició o amb les sigles AP.
- Esquerra Unida, abans de 1986, no es presentava. Es considera assimilable als resultats del PCE entre 1977 i 1982.
- El PSM, el 1977, es deia PSI i es presentà en coalició amb el PSP.

polític alternatiu –lluïtant electoralment contra el PP i el PSOE– cal demostrar la força en unes eleccions generals. Aquest fet implícitament és reconegut per tots els partits que, abans de les cites electorals generals, parlen sovint de la necessitat de “trencar el bipartidisme”, bé perquè “la veu d’esquerres de Balears sigui present a Madrid”, o bé perquè cal “una veu que defensi els interessos de les Illes Balears a Madrid”.

Els resultats en unes eleccions generals indiquen molt acuradament l’evolució de cada partit. El fet és que el tercer partit, sigui quin sigui, per incomodar els dos majoritaris ha d’aconseguir ésser percebut pel votant com una opció alternativa vertadera en qualsevol tipus d’elecció. Això, fins ara, no ho ha aconseguit cap partit. La història electoral indica que cap força ha empenyat ni remòtament el Partit Popular (abans UCD) i el PSOE. Sempre hi ha hagut partits minoritaris que han pujat en unes eleccions però han baixat altres.

El PSM, és clarament la força que a Mallorca ha obtingut la categoria de tercer partit des de les eleccions de 1991. De fet, a les passades eleccions de maig de 1995, amb 41.223 vots (un 13,46%) entrava dins uns paràmetres que el situen fora del grup dels “minoritaris”. Superar clarament la barrera del 10% atorgava als nacionalistes prop d’un centenar de regidors i la possibilitat de disputar el segon lloc al PSOE en nombrosos pobles, i també ser la primera força en uns altres. Aquests resultats, els fan servir molt sovint els nacionalistes per refusar qualsevol “batalla” contra altres partits i reivindicar per a ells la condició clara de tercera força política. L’assignatura pendent dels nacionalistes és, encara, les eleccions generals. Mai no han aconseguit mantenir un percentatge de vots (respecte a les autonòmiques) prou gros perquè l’electorat veiés en ells la possibilitat (a la següent elecció general) de trencar el bipartidisme. Aquesta percepció del PSM com a “partit local per a eleccions locals” es manté al llarg de tots els períodes electorals. La cita del dia 3 de març esdevé una nova oportunitat per veure si el procés ascendent que redueix aquest desequilibri continua. Els 20.113 vots a les eleccions generals de 1993 els situaven molt lluny dels 46.624 que va

Quants vots val cada diputat

Any	Partit	Vots	Quocients
1977	UCD	164.659	1
		82.329	2
		54.886	3
	PSOE	74.625	1
		37.312	2
		24.875	3
1979	UCD	147.011	1
		73.505	2
		49.003	3
	PSOE	88.560	1
		44.280	2
		29.520	3
1982	PSOE	146.080	1
		73.040	2
		48.693	3
	PP	134.466	1
		67.233	2
		44.822	3
1986	PSOE	137.304	1
		68.652	2
		45.768	3
	PP	117.014	1
		58.507	2
		39.004	3
1989	PP	140.911	1
		70.455	2
		46.970	3
	PSOE	118.624	1
		59.312	2
		39.541	3
1993	PP	191.120	1
		95.560	2
		63.706	3
	PSOE	139.874	1
		69.937	2
		46.624	3

- La distribució d’escons, segons la vigent Llei d’Hont, es fa a partir dels resultats dels quocients obtinguts de la divisió per 1,2,3,4... del nombre de vots aconseguits per cada partit. Els quocients, de major a menor, determinen l’ordre de distribució dels escons.
- Balears tria, des del 1993, set diputats.
- Cada requadre correspon a un diputat. El número de dins indica, per nombre de vots, el que costa cada acta de diputat.

necessitar el PSOE per obtenir el setè diputat. Però el resultat a les autonòmiques del 1995 (45.231 vots) els hi acosta molt. Evidentment caldria repetir resultat, i això sembla difícil en un partit que sempre baixa en les generals.

Pel que fa a Esquerra Unida, manté una evolució contrària al PSM. En les eleccions generals obté millors resultats que en les locals i autonòmiques. En les darreres tres cites generals ha mantingut una evolució clara: del quasi empat amb els nacionalistes en les eleccions de 1986, aconsegueix superar-los el 1989 i el 1993, tot i que la diferència no és gaire gran (4.439 vots el 1993). El seu progrés en les eleccions autonòmiques també és ascendent: 7.725 vots el 1991 i 24.775 l’any 1995. Aquesta darrera xifra (quasi la mateixa que en les generals de 1993) és també molt llunyana per aconseguir gratar el setè diputat. Si tenim present, però, que és una força amb tendència a créixer en les generals, cal esperar un resultat àmpliament superior.

Trencament? De l’observació de les taules de distribució dels escons es desprèn que el darrer diputat –el sisè fins el 1989 i a partir de 1993 el setè– té un “preu” en vots que no sembla estar a l’abast de cap dels partits que aspiren a trencar el bipartidisme.

Les generals de 1993 marcaren un fita important. El resultat del PP, amb quasi 200.000, vots representava el cim més alt que cap partit hagués aconseguit mai –tot i que percentualment la UCD el va superar tant el 1977 com el 1979–. Les esperances de trencar el bipartidisme passen necessàriament perquè aquesta xifra sigui el sòtil dels conservadors. Si en aquella ocasió l’estirada del Partit Popular va significar que el “preu” del setè escó fos de 46.624 vots, aquesta xifra sembla estar lluny de les possibilitats dels minoritaris. Però ells pensen que si el Partit Popular no puja més, el “preu” pot rebaixar-se entorn dels 45.000 o fins i tot un poc menys. El PSM parteix de 45.000 vots a les autonòmiques del 95. Esquerra Unida, de 25.000, amb tendència a l’alça a les generals. El somni és gratar els 40.000-45.000 i esperar la nit del 3 de març, amb la il·lusió que el setè escó tenguí un color diferent als dos que ha tengut al llarg de vint anys.

Miquel Payeras